

# टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

## नृत्यकला पारंगत (एम.ए) कथक

परीक्षा : जानेवारी - २०२५

प्रथम सत्र

विषय : नृत्य - उत्पत्ती आणि विकास (24 E MAK-113)

| दिनांक: ८/०१/२०२५ | गुण: १००                                                                                                                                                | वेळ: दु. २.०० ते ५.०० |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| सूचना:            | १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.                                                                                          |                       |
| प्र.१.            | भक्ती चळवळीने नृत्य, संगीत आणि साहित्यावर कसा प्रभाव टाकला, ते भक्ती केंद्रित विविध विचारधारा आणि प्रादेशिक भिन्नता या आधारे स्पष्ट करा.                | (२०)                  |
| प्र.२.            | भारतीय नर्तनाच्या सैद्धांतिक आणि प्रायोगिक पैलूंना आकार देण्यामध्ये नाट्यशास्त्राच्या असलेल्या योगदानाची चर्चा करा.                                     | (२०)                  |
| प्र.३.            | भारतीय शास्त्रीय नर्तनातील परंपरेची संकल्पना बदलत्या सामाजिक, राजकीय आणि सांस्कृतिक वातावरणामुळे कालपरत्वे कशी घडत व परिवर्तित होत गेली यावर चर्चा करा. | (२०)                  |
| प्र.४.            | टिपा लिहा.<br>अ) भारतीय नृत्याच्या इतिहासाचा अभ्यास का करावा?<br>ब) भारतीय शास्त्रीय नृत्यातील अभ्यासपूर्ण संशोधनाच्या शक्यता                           | (२०)                  |
| प्र.५.            | इसवी सन ३०० ते इसवी सन ६०० या कालखंडातील भारतीय नर्तन परंपरांच्या पुराव्यांची चर्चा करा.                                                                | (२०)                  |
| प्र.६.            | देवदासी परंपरा, तिची उत्पत्ती, सांस्कृतिक महत्त्व आणि भारतीय शास्त्रीय नृत्याच्या जतन आणि सादरीकरणात तिने बजावलेली भूमिका यांचे अवलोकन करा.             | (२०)                  |

### English Translation

#### **Dance - Origin and Development (24 E MAK-113)**

**Instructions:** 1) Attempt any five questions from the following.

2) All Questions carry equal marks.

|     |                                                                                                                                                                      |      |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| Q.1 | Explore how the <i>Bhakti</i> Movement influenced dance, music, and literature, focusing on the devotional traditions and regional variations that emerged.          | (20) |
| Q.2 | Highlight <i>Natyashastra</i> 's role in shaping the theoretical and practical aspects of Indian dance.                                                              | (20) |
| Q.3 | Discuss how the concept of tradition in Indian classical dance has evolved and transformed over time due to the changing social, political and cultural environment. | (20) |
| Q.4 | <b>Short Notes:</b><br>a. Why Study the History of Indian Dance?<br>b. Prospects for scholarly research in Indian classical dance                                    | (20) |
| Q.5 | Discuss the evidence of Indian dance traditions from the period 300 AD to 600 AD.                                                                                    | (20) |
| Q.6 | Explore the <i>Devdasi</i> tradition, its origins, cultural significance, and the role it played in the preservation and presentation of Indian classical dance.     | (20) |